

Ekspertyza ornitologiczno - chiropterologiczna na potrzeby
termomodernizacji budynków ASP w Krakowie przy ul.
Smoleńsk 9

Poznań, marzec 2017

<i>Kierownik Projektu</i>		
	<i>imię i nazwisko</i>	<i>zakres</i>
mgr	Jan Przybycin	<i>ornitologia, chiropterologia</i>

<i>Nadzór</i>		
	<i>imię i nazwisko</i>	<i>funkcja</i>
mgr	Michał Przybycin	<i>ornitologia, chiropterologia</i>

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWA I ZAKRES PRAC	3
2. CHARAKTERYSTYKA BUDYNKU	3
3. WYNIKI.....	5
4. REKOMENDACJE	10
5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA.....	13
6. ZAŁĄCZNIKI	16

1. PODSTAWA I ZAKRES PRAC

Niniejsze opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczno - chiropterologiczną zawierającą inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania chronionych gatunków zwierząt w tym ptaków i nietoperzy, na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. z późn. zm. w budynkach Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie przy ul. Smoleńsk 9, w związku z przygotowaniem do realizacji projektów dotyczących prac termomodernizacyjnych, dofinansowanych ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Osi priorytetowej I, Działania 1.3, Poddziałania 1.3.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach publicznych. Ekspertyza została sporządzona na podstawie przeglądu budynku przy Smoleńsk 9 w Krakowie pod kątem występowania ewentualnych siedlisk i miejsc gniazdowania ptaków oraz hibernacji i rozrodu nietoperzy.

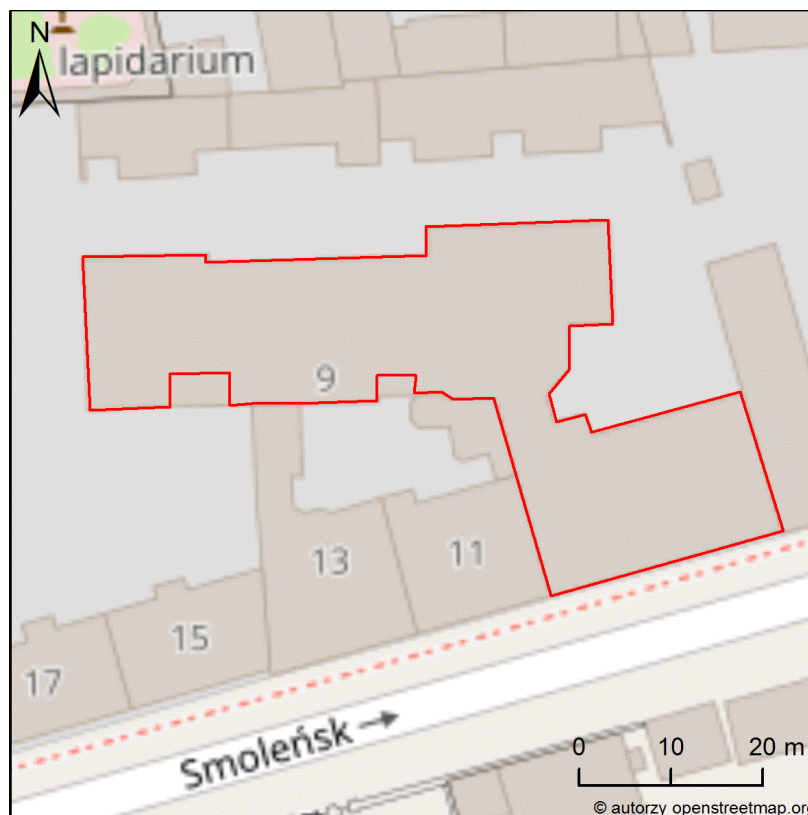
Kontrola budynków była przeprowadzona w dniu 23 lutego 2016 r. przez dwóch pracowników EMPEKO S.A. Podstawą do wykonania prac jest umowa nr DAG-396-5/2017 z dnia 16.02.2017 r. zawarta między Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie a EMPEKO S.A.

Celem wizji lokalnej było wyszukanie potencjalnych i faktycznych miejsc gniazdowania ptaków oraz hibernacji i rozrodu nietoperzy. Inwentaryzacja ornitologiczna polegała na wyszukaniu wszelkich miejsc, wykorzystywanych przez ptaki do gniazdowania w okresie lęgowym. W tym celu spenetrowano wnętrza budynków oraz poddasze, parapety okienne i widoczne z zewnątrz budynków szczeliny w elewacji. Poszukiwano wszelkich śladów wskazujących na gniazdowanie ptaków w okresie lęgowym – materiał gniazdowy, skorupki jaj, odchody. Inwentaryzacja chiropterologiczna polegała na wyszukiwaniu w elewacji budynku szczelin oraz innych potencjalnych miejsc rozrodu i kryjówek nietoperzy wewnątrz budynku. W pracach wykorzystano sprzęt optyczny w postaci lornetek, cyfrowe aparaty fotograficzne, latarki, endoskop, sprzęt BHP. Dostęp do budynku zapewniał wydelegowany pracownik Zamawiającego.

2. CHARAKTERYSTYKA BUDYNKU

Kompleks budynków w zabudowie śródmiejskiej z frontem od strony ulicy Smoleńsk połączony z budynkiem znajdującym się w podwórzu (ryc. 1). Powierzchnia użytkowa budynku to 3838 m². Budynki składają się z jednej kondygnacji podziemnej, czterech naziemnych i poddasza nieużytkowego. Od południa fasada wzdłuż ulicy Smoleńsk, kamienna, elementy dekoracyjne w postaci rzeźbionego napisu oraz płaskorzeźb, bez uszkodzeń i otworów (fot. 1). Okna, drzwi i brama wjazdowa drewniane, nad bramą balkon. Okna piwnic zabezpieczone metalowymi drzwiczkami. Na dachu pokrytym dachówką lukarny (fot. 7). Od północy w podwórzu ściany ceglaste, nieotynkowane,

pojedynczy balkon, okna drewniane (fot. 2). Od wschodu budynek sąsiaduje z budynkiem szkoły podstawowej (ul. Smoleńsk 7). Od zachodu sąsiaduje z niższym budynkiem (ul. Smoleńsk 11) wystając dwiema najwyższymi kondygnacjami ponad jego dachem ceglana nieotynkowaną ścianą. Część łącząca oraz budynek w podwórzu od strony wschodniej ma ceglane, nieotynkowane ściany zewnętrzne, okna drewniane i metalowe, dwoje drzwi wejściowych drewnianych (fot. 2). Od północy i zachodu elewacja ceglana, okna drewniane oraz z ramami metalowymi, niektóre z otworami przewodów wentylacyjnych (fot. 3 i 4). Pojedyncze balkony na każdej z wystaw. Od południa ściany wychodzące na podwórza sąsiednich kamienic, ceglaste oraz pokryte tynkiem (fot. 5). Elewacje wewnątrz podwórza w wielu miejscach mają ubytki w murze, spoinie łączącej cegły oraz w tynku. Nieliczne okna piwnic są zabezpieczone siatką. Poddasze jest wspólne dla budynków, nieużytkowe, szczelne, brak otworów i uszkodzeń w poszyciu (fot. 6) Dach nad częścią w podwórzu pokryty dachówką, głównie dwuspadzisty, pojedyncze lukarny.

Ryc. 1. Budynek ASP przy ul. Smoleńsk 9 (opr. własne na podkładzie openstreetmap.org).

3. WYNIKI

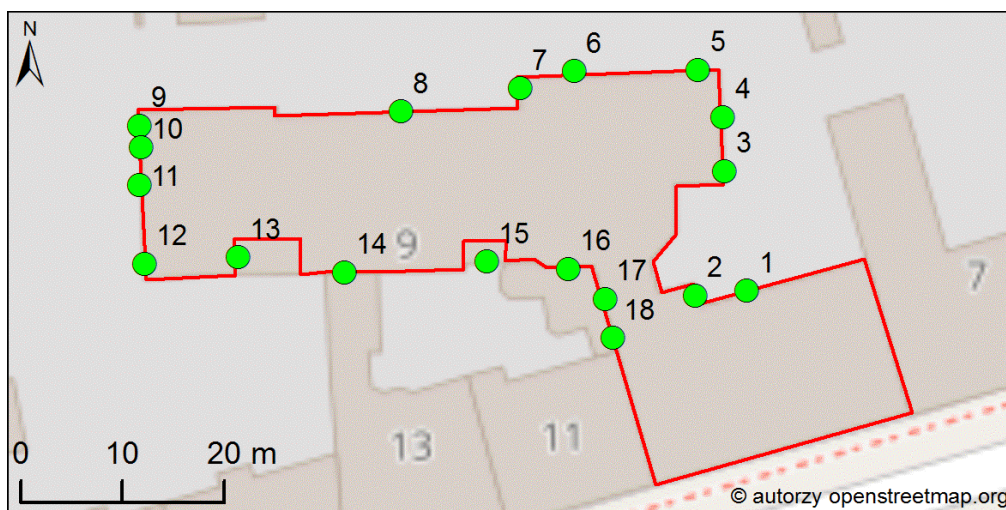
Przegląd budynku wykazał miejsca lęgowe **gołębi miejskich** *Columba livia f. urbana* w niezabezpieczonym otworze wentylacyjnym na ścianie północnej (tab. 1, fotografia przy opisie punktu nr 7) oraz ślady ich bytowania na parapetach budynku i głębokich ubytkach w murze. Na poddaszu odnaleziono szkielet gołębia miejskiego najprawdopodobniej kilkuletni, osobnik ten dostał się na poddasze pomimo niestwierdzonych nieszczelności (być może przez niedomknięte okno).

W ścianie południowej budynku (punkt nr 16 na rycinie 2) w ubytku w murze na wysokości poddasza w latach poprzednich gniazdowała **pustułka** *Falco tinnunculus* (informacja udokumentowana fotografią mieszkańca sąsiedniego budynku – ul. Smoleńsk 11) Gatunek ten rozpoczyna okres lęgowy w drugiej połowie kwietnia. W trakcie oględzin budynku stwierdzono w tym miejscu jedynie ślady odchodów na murze (tab. 1, fotografia przy opisie punktu nr 16).

Na zachodniej elewacji budynku od poziomu ziemi pnie się po murze bluszcz, który może stanowić miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla *Passer domesticus* czy kosa *Turdus merula*).

Na wszystkich elewacjach za wyjątkiem fasady od ulicy Smoleńsk stwierdzono wiele miejsc mogących być wykorzystywanych do gniazdowania przez ptaki. Są to ubytki i wnęki w murach, uszkodzone kratki lub niezabezpieczone otwory wentylacyjne (poziome i pionowe). Na rycinie 2 przedstawiono plan budynku oraz wskazano miejsca stwierdzonych otworów. Szczegółowy opis tych miejsc przedstawiono w tabeli 1.

Nie stwierdzono zimowisk, ani miejsc rozrodu nietoperzy zarówno we wnętrzu jak i w elewacji budynku. Jednakże należy mieć na uwadze, że duża ilość ubytków w elewacji, szczeliny oraz niezabezpieczone otwory wentylacyjne stanowią potencjalne miejsca przebywania nietoperzy.

Ryc. 2. Plan budynku przy ul. Smoleńsk 9 z zaznaczonymi na zielono miejscami otworów – potencjalnych miejsc gniazdowania ptaków i kryjówek nietoperzy.

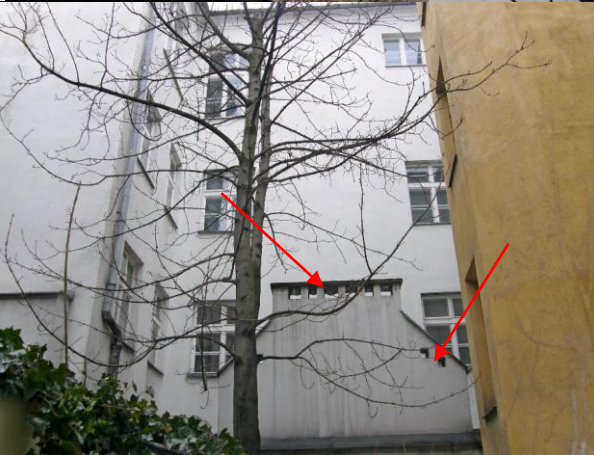

Tab. 1. Opis potencjalnych i rzeczywistych miejsc gniazdowania ptaków i przebywania nietoperzy w budynku (numeracja miejsc tożsama z przedstawioną na ryc. 2.)

Nr na ryc. 2.	Fotografia	Opis
1.		<p>Niezabezpieczony otwór w postaci rury PCV na wysokości pierwszego piętra nad bramą wjazdową.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>
2.		<p>Wnęka w murze na wysokości poddasza. Ślady odchodów ptasich.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kawki <i>Corvus monedula</i>, pustułki <i>Falco tinnunculus</i>, jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p>
3.		<p>Wnęka w murze na wysokości trzeciego piętra.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kawki <i>Corvus monedula</i>, pustułki <i>Falco tinnunculus</i>, jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p>
4.		<p>Uszkodzona żaluzja osłony otworu wentylacyjnego nad pierwszym piętrzem.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i>, gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>

5.		Niezabezpieczone otwory wentylacyjne w postaci rur w oknie parteru.
6.		Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i> , kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>). Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.
7.		Uszkodzona kratka otworu wentylacyjnego na wysokości pierwszego piętra. <u>Aktualne miejsce gniazdowania gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>.</u>
8.		Uszkodzona żaluzja osłony otworu wentylacyjnego w oknie na pierwszym piętrze. Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i> , kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>). Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.
9.		Dziura w murze między parterem i pierwszym piętrzem. Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i> , kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>). Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.

10.		<p>Wnęka w murze na wysokości poddasza. Ślady odchodów ptasich.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kawki <i>Corvus monedula</i>, pustułki <i>Falco tinnunculus</i>, jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p>
11.		<p>Dziura w murze na wysokości drugiego piętra. Prawdopodobnie pozostałość po metalowym uchwycie latarni</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>
12.		<p>Wnęka w murze na wysokości poddasza. Ślady odchodów ptasich.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kawki <i>Corvus monedula</i>, pustułki <i>Falco tinnunculus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p>
13.		<p>Uszkodzona żaluzja osłony otworu wentylacyjnego w oknie na wysokości drugiego piętra.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>

14.		<p>Trzy otwory/wnęki w murze na wysokości poddasza.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>)</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>
15.		<p>Niezabezpieczone wyloty kominów wentylacyjnych na wysokości pierwszego piętra.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. wróbla <i>Passer domesticus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>
16.		<p>Wnęka w murze na wysokości poddasza. Ślady odchodów ptasich.</p> <p><u>Miejsce gniazdowania pustułki <i>Falco tinnunculus</i> użytkowane w ostatnich latach.</u></p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania również innych gatunków ptaków (np. gołębia miejskiego <i>Columba livia f. urbana</i>, kawki <i>Corvus monedula</i>, jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p>
17.		<p>Nieduże wnęki oraz ubytki w murze na wysokości poddasza.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>

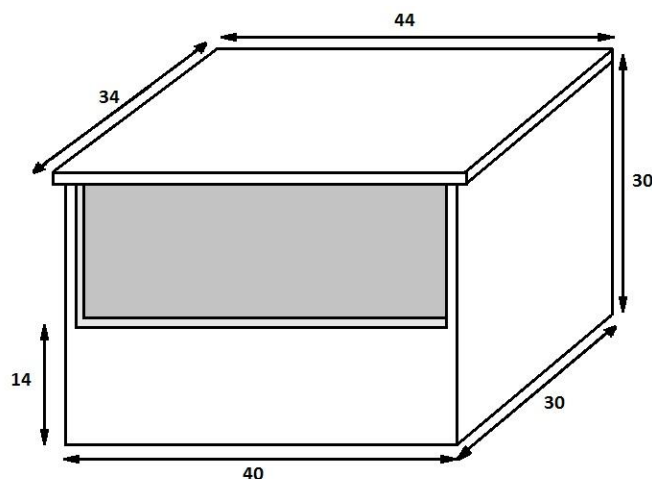
18.		<p>Wnęka w murze na wysokości poddasza.</p> <p>Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków (np. jerzyka <i>Apus apus</i>, kopciuszka <i>Phoenicurus ochruros</i>).</p> <p>Potencjalne miejsce wlotu i przebywania nietoperzy.</p>
-----	---	---

4. REKOMENDACJE

1. Gniazda znalezione w trakcie prac remontowo-budowlanych wolno usunąć bez pisemnej zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska **jedynie w okresie od 16 października do końca lutego**. Takie działanie jest zgodne z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183). Zgodnie z tym Rozporządzeniem w przypadku gołębi miejskich, objętych ochroną częściową, istnieje możliwość usunięcia gniazd również w okresie lęgowym, z wyłączeniem miejsc gniazdowania w trakcie obecności piskląt w gnieździe.
2. Jeżeli w trakcie prac termomodernizacyjnych zostaną stwierdzone gniazda z jajami, pisklętami lub zaobserwowane ptaki bądź nietoperze wlatujące do szczelin w budynku, należy przerwać w tych miejscach prace i złożyć wniosek o wydanie zgody przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie na odstępstwa od zakazów wymienionych w art. 52 ust. 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2016 poz. 2134) (m.in. usunięcie gniazd, zniszczenie siedlisk) (Wzór wniosku załączony do ekspertyzy).
3. Zaleca się zabezpieczyć przed dostępem ptaków i nietoperzy siatką o oczkach ok. 2x2 cm wszystkie uszkodzone kratki wentylacyjne oraz otwory wentylacyjne w budynku jeżeli przewód jest orurowany (otwory takie mogą bowiem stanowić pułapkę dla nietoperzy – mogą one nie być w stanie wspiąć się po śliskim wnętrzu i wydostać się z nich). Prace te należy wykonać w okresie od 16 października do końca lutego.
4. W przypadku realizowania prac termomodernizacyjnych w okresie lęgowym (od 15 marca do 15 sierpnia) elewację, na której ulokowane jest gniazdo **pustułki** *Falco tinnunculus* należy wyłączyć z wszelkich prac, w tym także przygotowawczych, do czasu 15 sierpnia lub do opuszczenia gniazda przez młode.

5. W związku z potrzebą zrekompensowania utraty miejsca gniazdowania **pustułki *Falco tinnunculus*** oraz potencjalnych miejsc gniazdowania innych ptaków spowodowaną termomodernizacją zaleca się montaż:

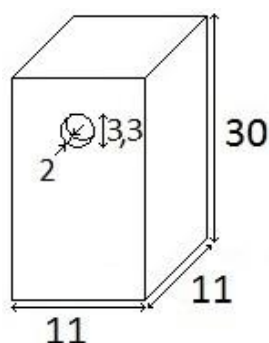
- a) na ścianie południowej budynku od podwórza nieruchomości przy ul. Smoleńsk 11, w miejscu dotychczas zajmowanym na jej gniazdowanie lub powyżej niego (punkt 16 na ryc. 2) **skrzynki lęgowej dla pustułki**, wykonanej z drewna, betonu lub trocino-betonu. Jej wymiary przedstawiono na rycinie 3. Skrzynkę można zamontować w pewnej odległości od muru pozostawiając przestrzeń na ocieplinę np. za pomocą długich śrub. Prace montażowe w przypadku zajęcia istniejącej wnęki przez ptaki należy przeprowadzić poza okresem lęgowym (od II połowy sierpnia do pierwszej połowy marca). Wnętrze budki należy wysypać trocinami wymieszanymi ze żwirem, gdyż ptaki te same nie przynoszą materiału wyściełającego gniazdo.

Ryc. 3. Graficzne przedstawienie wymiarów skrzynki dla pustułki [wymiarów w cm].

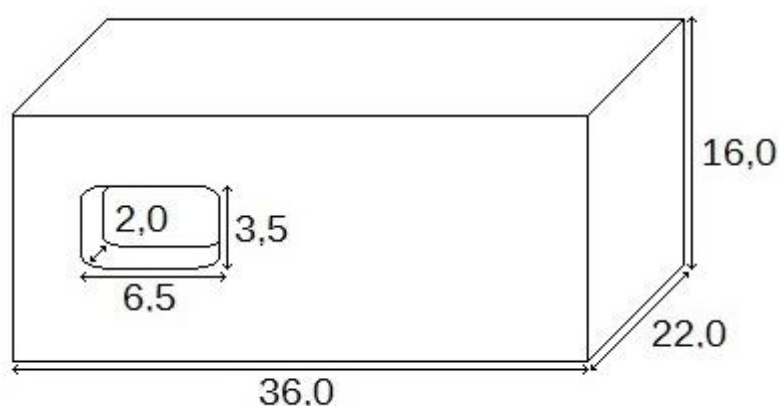
- b) **dwóch budek lęgowych dla wróbla *Passer domesticus***, wykonanych z drewna, betonu lub trocino-betonu. Wymiary budki dla wróbla przedstawiono na rycinie 4. Budki te należy wieszać na wysokości 3-6 m nad ziemią, w odległości min. 3 m od siebie, nie nad oknami i drzwiami. Budki można zamontować na warstwie ociepliny lub pod nią. Ze względu na ryzyko spadania ptasich odchodów budki należy wieszać nie nad oknami i drzwiami oraz nad miejscami gdzie nie poruszają się ludzie. Wymiary budki dla wróbla przedstawiono na rycinie 4.

Ryc. 4. Graficzne przedstawienie wymiarów budki dla wróbla [wymiar w cm].

- c) **dwóch budek lęgowych dla jerzyka *Apus apus***, wykonanych z drewna, betonu lub trocino-betonu. Wymiary budki dla jerzyka przedstawiono na rycinie 5. Budki dla jerzyka należy zamocować przynajmniej 10 m nad ziemią, najlepiej pod gzymssem (minimum 0,5 m poniżej krawędzi dachu), w odległości min. 1 m od siebie. Ważne, aby jerzyk wychodząc z otworu miał możliwość wykonania lotu nurkowego do 5 m w dół, bez kolizji z balustradami, parapetami i innymi elementami wystającymi z elewacji. Odpowiednim miejscem jest zachodnia ściana części budynku w podwórzu lub zachodnia ściana części budynku od strony ulicy Smoleńsk. Budki można zamontować na warstwie ociepliny lub pod nią. Ze względu na ryzyko spadania ptasich odchodów budki należy wieszać nad oknami i drzwiami oraz miejscami gdzie nie poruszają się ludzie.

Ryc. 5. Graficzne przedstawienie wymiarów budki dla jerzyka [wymiar w cm].

6. Istotnym czynnikiem ograniczającym zagnieżdżenie się ptaków w trakcie prac jest ich ciągłość i brak przerw w robotach dłuższych niż 5 dni.
7. Wnęki, skraje dachów, parapety okienne i wszystkie te miejsca gdzie przebywają i brudzą gołębie, można zabezpieczyć listwami z plastikowymi kolcami.

5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Fasada budynku od ulicy Smoleńsk (południe).

Fot. 2. Elewacja północna części budynku od strony ulicy oraz wschodnia części budynku w podwórzu.

Fot. 3. Elewacja północna części budynku w podwórzu.

Fot. 4. Elewacja zachodnia części budynku w podwórzu.

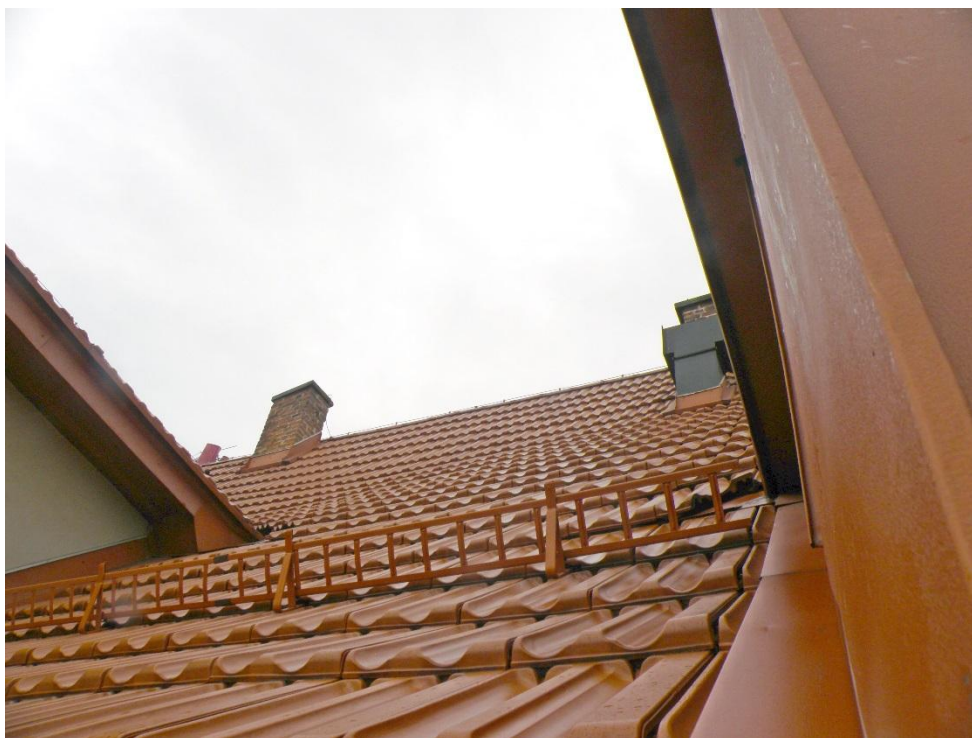

Fot. 5. Elewacja południowa części budynku w podwórzu

Fot. 6. Wnętrze poddasza

Fot. 7. Połąć dachu od strony ulicy Smoleńsk.

6. ZAŁĄCZNIKI

1. Zezwolenie na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

Źródło (dostęp 2017.03.01):

Strona WWW:

<http://bip.krakow.rdos.gov.pl/zezwolenie-na-odstepstwa-od-zakazow-w-stosunku-do-gatunkow-dziko-wystepujacych-zwierzat-objetych-ochrona>

Wniosek:

http://bip.krakow.rdos.gov.pl/files/artykuly/15360/2_wniosek_o_wydanie_zezwolenia_na_wykonanie_czynnosci_zakazanych_zwierzeta2.doc